

O souřadnicích v rovině

Seznam použité literatury a literatury vhodné pro další studium

In: Zdeněk Pírko (author): O souřadnicích v rovině. (Czech). Praha: Jednota českých matematiků a fyziků, 1942. pp. 90–92.

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/403013>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library*
<http://dml.cz>

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A LITERATURY VHODNÉ PRO DALŠÍ ŠTUDIUM

(¹) Zmínku o těchto souřadnicích činí Jarolímek, *Deskriptivní geometrie pro vyšší školy reálné*, Praha, Jednota mat. fys., 1876.

(²) Geometrii v kosouhlých souřadnicích probírá podrobněji Bydžovský, *Úvod do analytické geometrie*, Praha, Jednota mat. fys., 1923.

(³) Podrobnější vlastnosti—přímkových souřadnic v knize Bydžovského (²); viz dále Zahradník, *Analytická geometrie*, I, Brno, Piša, 1907 a Koutský, *Plückerovy přímkové souřadnice*, *Rozhledy mat.-přír.*, 3, 1924, 96—111.

(⁴) Viz Sobotka, *Diferenciální geometrie*, I, Praha, Jednota mat. fys., 1909, 117—119.

(⁵) Viz Láska-Hruška, *Počet grafický a graficko-mechanický*, Praha, Jednota mat. fys., 1923, 6—7.

(⁶) Pro podrobnější studium normálních a axiálních souřadnic možno uvést jen díla cizojazyčná. Na př. Loria, *Curve piane speciali algebriche e trascendenti*, II, Milano, Hoepli, 1930 (289 násl.) a Braude, *Les coordonnées intrinsèques*, Paris, Gauthier-Villars, 1914 (?; v celé knize) obsahují hojný materiál pro souřadnice normální, Wieleitner, *Spezielle ebene Kurven*, Leipzig, Göschen, 1908 (373 násl.) zabývá se podrobně souřadnicemi axiálními.

(⁷) Z vlastností homogenních souřadnic uvedeny jen nejdůležitější. V podrobnostech odkazují na knihu Bydžovského (²) (50 násl.).

(⁸) Další vlastnosti v knize Sobotkově (⁴), 80—100.

(⁹) Viz Láska-Hruška (⁵) (4 násl.) a Vojtěch, *Geometrie projektivní*, Praha, Jednota mat. fys., 1932 (237 násl.).

(¹⁰) Základní vlastnosti souřadnic duálních k pravouhlým uvádí také Vojtěch, *Základy matematiky ke studiu věd přírodních a technických*, I, Praha, Jednota mat. fys., 1922, 58—59; nazývá je souřadnice d'Ocagneovy.

(¹¹) Viz Zahradník, (³) 54—59 a Koutský, *Trojúhelníkové souřadnice a jejich užití*, *Rozhledy mat. přír.*, 2, 1923, 147—150.

(¹²) Viz Koutský, (¹¹) 150—167 (pod názvem souřadnice trojúhelníkové čili trimetrické), Zahradník, (³) 60 násl. (pod názvem souřadnice trojstranné čili trilineární). Pro podrobnější studium normálních souřadnic se hodí Salmon-Fiedler-Dingeldey, *Analytische Geometrie der Kegelschnitte*, I, Leipzig, Teubner, 1922, 131 násl. nebo Falisse-Gob, *Cours de*

géométrie analytique plane, Bruxelles, Lebègue, 1920, 574 násl. Jako doplněk toho, co uvedeno v hlavním textu, hodí se také tyto dva články: Haas, Jedno užití trojúhelníkových souřadnic, *Rozhledy mat. pří.*, 5, 1926, 33—37 a Sukdol, Steinerovy elipsy, *tamtéž*, 13, 1934, 40—47 a 78—83.

(13) Podrobnější vlastnosti trimetrických souřadnic bodu a přímky uvádí Zahradník, (8) 65—68, Falisse, (12) 583 násl. a 587—600.

(14) O zvláštních soustavách trimetrických souřadnic pojednává podrobněji Zahradník, (8) 68—72 a Falisse, (12) 585—587 (zvláště souřadnice barycentrické). Soustavný přehled o všech druzích trojúhelníkových souřadnic (bodových i přímkových) napsal Cayley do učebnice Salmonovy (viz Salmon-Fiedler, *Analytische Geometrie der höheren ebenen Kurven*, Leipzig, Teubner, 1882, 1—18).

O upotřebení trimetrických souřadnic ve fyzikální chemii pojednává Baborovský, *Theoretická a fyzikální chemie*, Praha, Č. spol. chem., 1926 (v teorii soustav o třech komponentách, 450 násl.), o upotřebení v optice pojednává Sahánek, *Vznik světla v plynech*, Praha, *Jednota mat. fys.*, 1941 (v kolorimetrii, 12 násl.).

(15) Podrobnou literaturu o těchto souřadnicích uvádí Müller, *Die verschiedenen Koordinatensysteme*, *Enz. der math. Wiss.*, III (Geometrie), AB7, 661 násl.

(16) Základy analytické geometrie v polárních souřadnicích lze naléztí téměř v každé větší učebnici analytické geometrie; z knih zde již citovaných u Bydžovského, (8) Zahradníka, (8) Salmona, (12) a j.

(17) Podrobnější vlastnosti polárních souřadnic hledejte v učebnici Vojtěchově, (10) zejména v druhém jejím svazku (*Základy matematiky*, II, Praha, *Jednota mat. fys.*, 1923), v knize Sobotkově (4) a j.

(18) O bipolárních souřadnicích pojednal Strouhal v článku O souřadnicích bipolárních, *Druhá zpráva Jednoty č. mat.*, Praha, 1870, 1—10; o biangulárních souřadnicích stručnou zmínku uvádí Zahradník, (8) 5. O biradiálních i biangulárních souřadnicích psal jsem v článku *Dva druhy souřadnic*, *Rozhledy mat. pří.*, 16, 1937, 5—12. Literaturu pro další studium uvádí Müller (15).

(19) Eliptickými (a parabolickými) souřadnicemi se zabývá podrobněji Bydžovský, (2) 185—190 a Salmon, (12) 419 n.

(20) Viz Bydžovský, (2) 189—190, Salmon, (12) 425—426.

(21) Hyperbolické souřadnice (a některé další soustavy křivobířých souřadnic, které jsou uvedeny v úlohách), uvádím podle

Fischera, Koordinatensysteme, Sammlung Göschen, Berlin, 1919, 103. Viz také Holzmüller, Methodisches Lehrbuch der Elementar-Mathematik, Teubner, Berlin, III, 1903, 156—187.

⁽²²⁾ Obecnou teorii křivočarých souřadnic nalezne čtenář u Schefferse, Anwendung der Differential- und Integralrechnung auf Geometrie, I, Gruyter, Berlin, 1921, 143—188.

⁽²³⁾ O dvojpoměru pojednávají podrobně Bydžovský⁽²⁾ (3 násl.), Zahradník⁽³⁾ (8 násl. a 45 násl.) a zejména Vojtěch⁽⁹⁾ (86—96).

⁽²⁴⁾ O projektivních souřadnicích (v rovině i v prostoru) pojednávají podrobně tyto knihy: Doehlemann-Olbrich, Geometrische Transformationen, Berlin, Gruyter, 1930, 22—47, Vojtěch,⁽⁹⁾ 237—256, 500—513, 320—432 (základy analytické geometrie v projektivních souřadnicích) a stručně též Fischer,⁽²¹⁾ 36—62, 71—79. Jen o souřadnicích v rovině pojednává Salmon-Fiedler-Dingeldey,⁽¹²⁾ 167 násl.

⁽²⁵⁾ O souřadnicích v bodové řadě (a ve svazku přímek) podrobněji Doehlemann-Olbrich,⁽²⁴⁾ 13—16. Základní úlohy z teorie binárních forem se naleznou u Vojtěcha,⁽⁹⁾ 129—148.

⁽²⁶⁾ Podrobnější poučení o přímkových souřadnicích nalezne čtenář v knihách, které jsou uvedeny v poznámce ⁽²⁴⁾.

⁽²⁷⁾ O projektivních transformacích podrobně u Doehlemanna-Olbricha,⁽²⁴⁾ 74 násl. Přehledně také u Fischera,⁽²¹⁾ 62—71.

⁽²⁸⁾ Důkaz této důležité věty, který lze provést i zcela elementárně, u Doehlemanna-Olbricha,⁽²⁴⁾ 12—13.

⁽²⁹⁾ O vzorci Laguerreově jedná podrobně Hlavatý, Úvod do neeuclidovské geometrie, Praha, Jednota mat. fys., 1926, 38—40.

⁽³⁰⁾ O harmonických vlastnostech úplného čtyřrohu (a čtyřstranu) viz na př. Weyr, Projektivná geometrie, Praha, Jednota mat. fys., 1911, 28—30.

⁽³¹⁾ Podrobněji u Hlavatého,⁽²⁸⁾ zejména 189—194.

⁽³²⁾ Viz Fischer,⁽²¹⁾ 66—68.